

נהזר אורות של אמונה לדרך החיים

החזרה

מלוקט מדברות קדשו ותורתו של האדמו"ר רבי דוד חי אביחצירא שליט"א

גיליון כב
פרשת כי תצא תשפ"ו

פניני דעת
לנתיבות חיי היום

יחד לבנו - לפנות את חללי הלב לאור התורה

והאש, כן לא תתחרב בלב המאמין אהבת העולם הזה ואהבת העולם הבא.

ואפילו שהוא יודע שהעולם הבא הוא הגדול והעולם הזה הוא הקטן, גם כן אי אפשר לקיים שניהם כאחד. ועל זה ציוותה התורה שלא יהיו שניהם כאחד בכיס האדם. אלא אֶבֶן שלמה וְצֶדֶק יְהוָה לָךְ, שרק אבן אחת תהיה תמיד בליבו, וכל עסקיו יהיו בענייני העולם הבא השלם והאמיתי. כך יהפוך גם את החומר לצורה, ויחצה פירש שבחלל השמאל יתהפך גם הוא להיות טוב.

להטות את שני היצרים לטובה

דבר זה מציע מפורש אצל אברהם אבינו ע"ה שזכה להפוך את שני חדרי הלב לטובה, כמו שכתוב (נחמיה ח ט) וּמִצְאָתָא אֶת לִבְּוֹ אֶקְוֶן לְפָנָי. ופירש האלשיך הקדוש (שמות יב ט) שלפניך לא נאמר ליבו נאמן אלא לִבְּוֹ נאמן, שזה כולל את שני הלבבות. היצר הטוב וגם היצר הרע, ושניהם חשובים כאחד לטובה, וגם החלל השמאלי נתהפך אצלו לטוב.

ובזה פירש מרנא החתם סופר (דרשות חתם סופר חלק א קסז, א) את מה שאנו מתפללים בכל יום ודבק ליבנו במצוותיך ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך. תחילה אומרים ליבנו ואחר כך לבבנו שרומז לשני לבבות. כי מתחילה עושה האדם את המצווה בלב אחד שהוא יראת השם, אבל כוח התאוה שבו אינו מסכים לו קשה עליו עול המצוות. אך אחר שכפה את יצרו ועשאו חלל, הוא זוכה יותר ששני הלבבות מסכימים לאהבה את השם.

הוראה למעשה:

כאשר אנו מתמודדים עם תאוה או משיכה חזקה לענייני העולם הזה, העצה הטובה ביותר אינה להילחם מלחמה חזיתית מתישה מול היצר הרע, במקום זאת, עלינו פשוט למלא את כיס הלב באבן טובה של תורה וקדושה. לפתוח ספר, לשמוע שיעור מחזק או להוסיף קביעות עיתים. ברגע שהלב מתמלא בענייני העולם הבא שהוא הגדול, ממילא הקטנה נדחית, עד שנוכה לייחד את כל חללי ליבנו לאהבתו וליראתו.

הלב כמרכז המאבק

הלב של היהודי הוא מרכז החיים והרגש, ובתוכו מתחולל המאבק התמידי שבין הקדושה לבין תאוות העולם. פנימיות התורה מלמדת אותנו שאי אפשר להשאיר את הלב ריק, ואם לא נמלא אותו באור, הוא יתמלא מאליהו בהבלי העולם. העבודה שלנו היא להציף את חללי הלב באהבת התורה ובהשתוקקות לחיי הנצח, עד שגם היצר הרע עצמו יאבד ממרצו ויהפוך למעין של קדושה ואהבת השם.

למלא את הלב באבן של תורה

שני חללים מצויים בליבו של אדם, חלל ימני שהוא מקומו של יצר הטוב, וחלל שמאלי שהוא מקומו של היצר הרע, ועבודת האדם היא לפנות מליבו את היצר הרע. העצה לכך היא על ידי עסק התורה ושמירת מצוותיה, שכפי מה שממלא את ליבו בדברי תורה, כך מתרוקן הלב מן הרע.

וכן ביאר בקודשו הרה"ק בעל דברי חיים מצאנז ע"ה את הפסוק בפרשתנו (דברים כה יג) לֹא יִהְיֶה לָךְ בְּכִסֶּךָ אֶבֶן וְאֶבֶן דְּזֹלָה וְקִטְנָה. התורה קרויה אבן וכן היצר הרע קרוי אבן, ואי אפשר לשתייה להתקיים במקום אחד, ואינו במציאות שיהיו לך שתי האבנים כאחד. לכן העצה היא למלא את הלב בתורה הקרויה אבן, ועל ידי כך ירש ממנו את אבן היצר הרע. וזהו בְּכִסֶּךָ, רמז על ליבו של אדם. וכפי שמומבא בירושלמי (תרומות פרק ח הלכה ד) שכל האברים תלויים בלב והלב תלוי בכיס, ויש שפירשו דהיינו הכיס שהלב נותן בו.

התרחקות מהנאות העולם הזה

ולא רק מן החטאים יש להתרחק, אלא גם מהנאות העולם ותאוותיו יש להיזהר שלא ימלאו את הלב, כמו שממשיך הפסוק אֶבֶן וְאֶבֶן דְּזֹלָה וְקִטְנָה. דְּזֹלָה רמז לעולם הבא שהוא העיקר, וקִטְנָה רמז לעולם הזה הקטן והטפל, ואי אפשר שיתקיימו שניהם בלב יחד. כמאמר ספר חובות הלבבות (שער חשבון הנפש פרק א), שכאשר לא יתחברו בכלי אחד המים

בצל האמונה
פרקי חיזוק לחיים של רוגע ושלווה

לוויית חן הם לראשר - סוד החיבור שבין גוף, נשמה וביטחון בהשם

איברים ושס"ה גידים הוא רק רמז ודמיון לנשמת האדם הכלולה מתרי"ג מצוות עשה ולא תעשה. ועל ידי קיום המצוות במעשה בתוך שאון העולם, מחדיר היהודי את אמונתו אל איברי הגוף ואל המציאות החומרית.

שם הוי"ה עוטף את האדם בביטחון

על שם כך נקראו המצוות בשם זה, מלשון צותא, צוה וחיבור בין הגוף לנשמה. והן מלוות את האדם ונוסכות בו ביטחון, כמו שכתוב (משלי י כב) בְּהַתְחַלֵּךְ תַּעֲזֶה אֶתְּךָ בְּשִׁבְכָךְ תִּשְׁמֹר עֲלֶיךָ וְהַקִּיצוֹת הֵיא תִשְׁתָּךְ. יתירה מזו, הקדוש ברוך הוא בעצמו מקיים את מצוות התורה, כדברי הירושלמי (ראש השנה פרק א הלכה א) אֲנִי הוּא שְׁמִימִרְתִּי מִצְוֹתֶיהָ שֶׁל תּוֹרָה תַּחֲלֶה.

ולא זו בלבד, אלא שכשמקיים היהודי את המצוות, נחקקות בו אותיות שמו יתברך, ומה יכול להעניק יותר ביטחון מזה. כידוע שתיבת מִצְוָה רומזת לשם הוי"ה ברוך הוא בחילוף אותיות א"ת ב"ש. וכמו שמובא בתיקוני זוהר (תיקון ע קלא ב) שכל מצווה חוקקת שם הוי"ה על האיבר המיוחד שכנגדה, וממילא מתקיים הפסוק קֵל עֲצָמוֹתֵי תַאמְרָנָה ה' מִי כְמוֹךָ. הידיעה ששם השם חקוק בעצמותיו, משחררת את האדם מדאגת השווא וממלאה אותו בביטחון שהשם איתו בכל מצב.

האמונה מתגלה בתוך חיי המעשה

יהודי עובד השם התלון פעם לפני רבו הרה"ק רבי מנחם מנדל מקאצק ע"ה, על שנבצר ממנו לעסוק בתורה ובעבודת השם כפי הרגלו מחמת דאגת הפרנסה. השיב לו הרבי, שהתורה ומצוותיה מקיפות את האדם בכל אשר יפנה. ואדרבה, חסד גדול עשה עימנו השם יתברך שבכל מעשיו בתוך עולם המסחר יכולים אנו לגלות את האמונה. כשאדם מקדש את עצמו ונזהר לשמור את מצוות התורה בחיי המעשה, נושא ונותן באמונה ובוטח בהשם יתברך שהוא הון והמרנס, הוא ממשיך את

עונגים של אמונה במרוץ החיים טבעו של אדם היוצא אל עמל יומו, אל המסחר ואל טרדות הפרנסה, למצוא את עצמו לעיתים דואג ושחוח. במרוץ התובעני בעולם החומר, קל לשכוח מי מנהיג את הבירה, והאדם זקוק למשענת חזקה של אמונה וביטחון. התורה הקדושה באה ומלמדת אותנו יסוד עצום. הקדוש ברוך הוא, ברוב רחמיו ואהבתו, פיזר את המצוות בכל פניה ובכל פעולה בעולם הגשמי. המצוות הללו אינן רק חובות, אלא הן עונגים של ביטחון. בכל מקום שבו יהודי דורך, המצוות מזכירות לו כי השם יתברך נמצא עימו, שומר עליו, ומכוון את כל צעדיו לטובה.

המצוות מלוות את האדם בדרך

בפרשתנו (דברים כב ו) מופיעה מצווה שילוח הקן כי יִקְרָא קֹן צִפּוֹר לְפָנָי בְּדֶרֶךְ וּגו'. חז"ל במדרש (דברים רבה א) לומדים מכאן שמצוות התורה מתלוות ומתחברות עם האדם בכל דרכיו, כמו שכתוב (משלי א ט) כִּי לֹוֹת מִן הַם לְרֹאשׁךָ וְעֵקֶשׁ לִפְתָּיִךְ. אמר רבי פנחס בר חמא, לכל מקום שתלך המצוות מלוות אותך. אמר הקדוש ברוך הוא, אפילו לא היית עוסק בדבר אלא מהלך בדרך, המצוות מלוות אותך, כפי שנאמר כי יִקְרָא קֹן צִפּוֹר לְפָנָי. הדרך רמוזה בדיוק למקומות שבהם האדם יוצא מחממות הקדושה אל עולם המעשה, ושם דווקא נדרשת ממנו אמונה שלמה ופשוטה. ההסבר העמוק לליווי זה הוא שהאדם נברא בשתי יצירות, יצירה בגוף ויצירה בשמחה. כפי שמבואר בספר שערי קדושה (חלק א שער א), הנפש הטהורה כלולה מתרי"ג איברים וגידים רוחניים, והיא מתלבשת בתוך תרי"ג איברים גשמיים של הגוף הגשמי. המזון הרוחני של אותה נפש קדושה נמשך אליה על ידי קיום התורה, הכלולה מתרי"ג מצוות כנגד אותם תרי"ג איברי הנפש.

כיוון שהמצוות הן חיותו של האדם, לפיכך הן מתלוות אליו ונוטעות בו כוח ואמונה. כפי שכתב השפת אמת (פרשת כי תצא תרמ"ה), כי עיקר ציור האדם ברמ"ח

**עולמך תראה בחייר – לטעום טעם עולם הבא
כבר בעולם הזה**

חיי העולם הבא כאן בעולם הזה

טבעו של האדם לחשוב שחיי העולם הבא הם שכר עתיד, וכן עדיין, וכן עדיין רוחני שממתיין לצדיקים רק לאחר מזה ועשרים שנה. אולם, פנימיות התורה מאירה לנו עומק חדש, ישנה מדרגה שבה יכול היהודי לחיות את השכר כבר כאן, בעולם הזה ממש. כשאדם מוכן את עצמו, מסיר מליבו את טרדות העולם ומתדבק באור השם שבכל דבר, הוא מפסיק לחיות את העולם כמקום חומרי ומתחיל לראות בו רק חיות אלוהית. במצב זה, הוא אינו רק 'מקבל חלק' לעתיד לבוא, אלא הוא הופך להיות 'בן העולם הבא' כבר עכשיו.

הטובה שאין עמה רעה

התורה מבטיחה בפרשתנו (דברים כז, ב) 'למען ייטב לך והארכת ימים'. דרשו בגמרא (קידושין לט ב) 'למען ייטב לך לעולם שכולו טוב, ולמען יאריך ימים לעולם שכולו ארוך'. וכן האריך במדרש תנחומא (ויקרא ח) להטעימנו מעט מגדל השכר שבעולם הבא. רוחות הצדיקים והחסידים ובעלי תשובה שעומדים לפנינו במעלה גדולה, והוא החיים שאין עימם מוות והטובה שאין עימה רעה. הוא שכתוב בתורה 'למען ייטב לך לעולם, ומפי השמועה למדנו למען ייטב לעולם שכולו טוב והארכת ימים לעולם שכולו ארוך'. שכר הצדיקים הוא שיוכו וחייו לטובה. אשרי האיש שזכה לטובה ולענוג, המקום יזכנו להתענג בה עם הצדיקים. וכבר הודיענו חכמים הראשונים שטובות חיי העולם הבא אין כוח באדם לדורשה ולאומרה, ואין יודע גדלה ויופיה ועוצמה כי אין לה ערך ולא דמיון.

ההבדל בין 'חלק' ל'בן' העולם הבא

צריך לדעת כי גם בעולם הזה ישנה אפשרות לחיות חיי נשמות ולהתענג כמו בעולם הבא. הכיצד. הנה בגמרא אמרו (סנהדרין פח ב) שלחו מתם איזהו בן העולם הבא, ענותו ושפל ברכ, שייף עייל שייף ונפיק, וגרים באורייתא תדירא, ולא מחזיק טיבותא לנפשיתא.

יש להבין את דברי החכמים מהו בן העולם הבא, הלא אמרו (שם: א) כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. מוכרחים אפוא לומר כי יש הבדל מהותי בין משמעות בן העולם הבא למשמעות חלק לעולם הבא, ואם כן עליו להבין היטב מהו ההבדל.

אכן כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, כלומר לאחר מלוי ימיהם ושנותיהם יזכו כל ישראל לחלק בעולם הבא. אולם כשפועל במעשיו הטובים בדברים שנאמר בהם בן העולם הבא, שהם שייף עייל שייף ונפיק וגרים באורייתא תדירא, נעשה בן העולם הבא אף בעודו חי בעולם הזה. שגם בחיי חיותו עלי אדמות הוא כבר מרגיש חיי עולם הבא.

כמו שאמרו חכמינו ז"ל (ברכות יז, א) בעת שנפטרו מבית רבי אמי, ויש אומרים מבית רבי חנינא, וברכו עולמך תראה בחייר. ופירשו רבותינו ע"ה כי ברכוהו שגם בעודו בעולם הזה יראה ויחוש חיי עולם הבא. וכדברי קדוש מדבר רבינו בעל נועם אלימלך ע"ה (בראשית דה בראשית), וזה פירוש הגמרא עולמך תראה בחייר, שעל ידי זה שכל מעשיו ותועותיו שעושה, הכל בקדושה ובטהרה ודבקות ושמחה ובאהבה וביראה, מזה יגיע לו תענוג עולם העליון בזה העולם.

התבטלות לתענוג הרוחני

כדי שיוכל להרגיש טעם עולם הבא בזה העולם, נצרך הוא להכשיר נפשו באמצעות מעשיו. כי הלא העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתייה ולא פריה ורבייה ולא משא ומתן ולא קניא ולא שגא ולא תחרות, אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה. וכיצד יתכן שבעודו בעולם הזה, שכולו אכילה ושתייה ומשא ומתן, ירגיש עולם הבא שהוא היפוכו של עולם הזה. אלא כאשר מכין עצמו ואינו נהנה בעולם הזה, שעוסק בתורה תמיד מתוך שפלות והכנעה, הוא שיכול להיות בן העולם הבא גם בעודו חי בעולם הזה.

ניתן להבין זאת ביתר עומק בדבריו של המגיד הגדול רבי דוב בער ממעורטש ע"ה (מגיד דברי יעקב אות עז), 'אֶלְשֵׁן חֲכָמִים מְרַפֵּא (שם: יח), כשהאדם רואה או מתפלל בדחילו ורחימו ומקדק ומקדק בבורא יתברך שמו, ומחשב שמלא כל הארץ כבודו ולית אתר פניו מיניה, והכל מלא מחיות הבורא ברוך הוא, נמצא כל מה שרואה הוא רואה רק את חיות הבורא הנמשכת בו. אם רואה בני אדם או כל דבר אחר, הכל הוא חיות השם המלוכשת בכלים שונים. ואין אפשר שיבאר על מחשבתו שום פנייה לתאוות העולם, כשאינו רואה לפניו אלא את חיות הבורא והתענוג הרוחני שבכל דבר.

עטרותיהם בראשיהם – מחשבת סובב כל עלמין

ככל שהאדם מתקרב יותר לבורא עולם, הרי שמשיל מעצמו חשבונות עולם הזה והבלי, וזוהי בחינת עולם הבא. והמשך המגיד ופירש את דברי הגמרא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה. על ידי עטרותיהם בראשיהם באים ליהנות מזיו השכינה. דהיינו, כשחושבים ומתבוננים בראשם ובמחשבתם בבורא יתברך שהוא סובב כל עלמין כעטרה, וזוהי להבין שבעומק הכל הוא רק חיותו יתברך, וזוהי נהנים מזיו השכינה, שמתעדים מהתענוג הרוחני שהוא חיות הבורא הנמצא בכל מקום בעולם.

ועל דבקות זו נאמר מפי עליון (דברים יד, ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם. וכדברי הר"ק בעל נועם אלימלך ע"ה, על ידי הדבקות שתדבקו עצמכם בהבורא ברוך הוא יהיו לכם חיים נצחיים גם היום, בעולם הזה. וזהו שכתוב וְהִשְׁעֵנִי תַּחַת הַעֵץ, רצה לומר שתתענוג ותרגישו גדל התענוג שתחת עץ החיים בחיים ממש.

הוראה למעשה:

כדי לזכות לטעימה מאותו 'עולם הבא' בתוך שגרת חיינו, עליו להתרגל התבוננות. בפעם הבאה שאנו נהנים מדבר גשמי, מנוף יפה, ממאכל טעים או מפגישה עם חבר, נעצור לרגע במחשבתנו. נזכיר לעצמנו שמה שאנו רואים וחווים עכשיו אינו אלא לבוש לחיות האלוהית שמחיה את אותו הדבר. המחשבה הקטנה הזו בראשנו כעטרה, תרום אותנו מעל החומר ותאפשר לנו להרגיש, ולו לרגע קט, את נועם השם וזיו השכינה כבר כאן בעולם הזה.

יגיעת התורה מאריכה ימים

במרוץ החיים הגשמי, ידוע שטרדות מרובות ודאגות פרנסה מכלות את כוחותיו של האדם ומקצרות את ימיו. אולם בעולמה של הקדושה, הדברים עומדים על היפוכם. פנימיות התורה מלמדת שכאשר יהודי דואג, עמל ומייגע את עצמו עד כדי מיצוי כוחותיו בהבנת סוגיה, או מאריך בתפילתו מתוך דבקות יתרה, אין העמל הזה מחליש אותו, אלא אדרבה, הוא מושיך עליו טל של תחיה המעניק לו חיוניות, כוח ואריכות ימים ושנים. זוהי ההחלפה הפלאית של חיות עוברת בחיות נצחית.

היראה הטבעית לעומת יראת השם

בביאורו למשנה במסכת אבות (פ"ב, מ"ז) מדייק זאת רבינו יונה ע"ה. הוא כותב כי 'מרבית בתורה מרבית חיים' נאמר כנגד 'מרבית נכסים מרבית דאגה'. דאגת הנכסים מקצרת את שנותיו של האדם, ואילו דאגת התורה, אף כי היא דאגה גדולה למבין כאשר יחשוב בהלכה עד יאמר דבר דבור על אפניו, אין יכולת לדאגה ההיא לעשות לו רע. אף על פי שאמרו חכמי הטבע כי היגון הוא חולי הלב והדאגה היא כלות הלב, אך דואג בתורה אורך ימים ושנות חיים ושלוש יוסיפו לו.

ועל זה אמר שלמה המלך ע"ה (משלי י, כו) 'יראת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים תקצנה, עד כאן לשון קודשו. הדברים מכוונים למה שאמרו צדיקים, שיראת שמיים שונה היא מכל יראה אחרת. כי בעוד יראה טבעית מביאה דאגה המקצרת את החיים, הרי שיראת השם מוסיפה ימים, כדאייתא במדרש (פסיקתא דרב כהנא פ"סקא כז) שאמר הקדוש ברוך הוא לדוד, אם חיים אתה מבקש, צפה ליראה.

במקום אחר מוסיף רבינו יונה (ברכות כא, א מדפי הריף) על אותו משקל, שאצל בשר ודם היראה והשמחה הם דבר והיפוכו. אך אצל הקדוש ברוך הוא, כשהאדם ירא מפניו, ישמח ויגיל באותה יראה, מפני שבאמצעותה מתעורר לקיים מצוות, ועובד את השם ביראה ובאהבה היראה הוא שמח וגיל.

תורת ה' תבימה משיבת נפש

ככל שירבה האדם ביגיעת התורה להעמיד דברים על מכונם, כך יאריך לו ימיו. ועל זה אמרו (ברכות סג, ב) אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה.

את דברי הגמרא הללו מרחיב המהר"ל מפראג (נצח ישראל פרק ו). הוא מקשה, הרי התורה והתנ"ך הם שני הפכים, ואם כן כיצד תתקיים התורה השכלית והרוחנית בגוף הגשמי. ומבאר המהר"ל, שכאשר אדם ממית עצמו ומסלק את גשמיותו על התורה, גופו אינו נחשב כלל, וכאילו אינו בעל גוף. ובאופן זה, כיוון שביטל את הגשמיות המעגרת לתורה, יכולה התורה להתקיים בו.

וכן כתב השפת אמת (פרשת אחרי תר"ד), שכפי מה שהאדם ממית עצמו עליה כך התורה מחיה אותו, דכתיב (תהלים יט, ח) תורת ה' תמימה משיבת נפש, וכל הכוחות שאדם ממעט בנפשו בשביל התורה, התורה משיבה אליו ומחליפה לו חיות עוברת בחיות קיימת לעד.

אריכות ימים בזכות האריכות בתפילה

מעשה נפלא מספרים על מרן החתם סופר ע"ה, שהיה מאריך מאוד בתפילת העמידה עד שכמעט וכלו כוחותיו הפיזיים. היו שרצו להניא מכן וטענו כי הדבר מהווה ביטול תורה, משום שגדל מזמנו ומכוחו ללמוד.

אך החתם סופר פסק ברוח אחרת ואמר להם, הרי אמרו בגמרא (ברכות נד, ב) על המאריך בתפילתו שמאריך לו ימיו ושנותיו, אם כן כנגד הזמן שאני מקדיש לתפילה מתוך דבקות יתרה, אני עתיד לקבל מן השמים עוד שנים שבין אוכל ללמוד תורה.

נקודה לחיים:

כאשר אנו לומדים סוגיה קשה ומרגשים שהראש כואב והכוחות אוחלים, או כאשר אנו מתאמצים לכוון בתפילה והדבר דורש מאמץ רוחני ופיזי רב, עליו לזכור שהגיעה הזו אינה שוחקת אותנו. כל טיפת מאמץ בעבודת השם אינה הולכת לאיבוד, אלא חוזרת אלינו מן השמים ככוח חיים מחודש, כבריאות איתנה וכאריכות ימים ושנים מתוך פרישקייט אמיתי.

בְּצֵל הָאֱמוּנָה
המשך מעמוד קודם

הקדושה אל עולם החומר ומוכחי שמידת הביטחון בעזרת בקרבו. בזה יתבאר דברי חז"ל (מכות כג, ב) 'רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות'. הפירוש הוא שהקדוש ברוך הוא פירז את מצוות התורה בכל שטחי עולם החול, כדי להזכיר לו לא ליפול לליאוש או לפחד. לכל אשר יפנה האדם יהיו מצוות השם מקרות לפניו כציוני דרך של אמונה.

כמו שאמרו במדרש תנחומא (שלה טו), זרע הקדוש ברוך הוא את התורה ואת המצוות לישראל כדי להנחילם חיי העולם הבא, ולא הניח דבר בעולם שלא נתן בו מצווה לישראל, כדי שיהיו עטופים בביטחון ואמונה בכל רגע נתון.

כאשר אנו יוצאים בבוקר לעבודה ומרגשים את עול הפרנסה מונח על כתפנו, הבה נתבונן סביבנו. מזוהזז פתח הבית, הציצית שעל גופנו, ברכת הנהנין באמצע יום נעמוס, או הימנעות מלשושן הרע בעת שנפגשים עם חברים, כל אלו הם חיבוק של השם יתברך. נשתמש במצוות הללו כעננים שמרגיעים את הנפש ומזכירים לנו להשליך את ירבנו עליו, בידיעה ברורה שהון והמפרנס לכל, מלווה אותנו בכל צעד ושעל.